

Originalni naučni rad

UDK 371.3.:796.322

DOI 10.7215/SVR1204296S

СТАВОВИ УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА О ПРИПАДНОСТИ ГРУПИ У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Доц. др Небојша Шврака

Независни универзитет Бања Лука

Сажетак: У раду су разматрани одређени ставови ученика према настави физичког васпитања, о вршњацима који се баве спортом ван школе, о њиховом дружењу ван школе и популарности код деце која се на баве активно разним спортовима што позитивно утиче на изградњу ставова.

Кључне речи: *став, настава, физичко васпитање, спорт, популарност.*

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Посматрано кроз историју улога, значај, задаци, циљеви и сам однос према физичком васпитању младих мењао се са променама које су се дешавале у друштву. Физичком васпитању се приступало на различите начине. Зависно од времена, друштва, педагошких система, приступ је ишао од потпуног запостављања, па све до претераног истицања улоге физичког васпитања. Свакако да је здрав, окретан, способан, физички активан млад човек, спремнији за све задатке које пред њега поставља како образовни систем тако и живот уопште. Савремени токови живота доносе нешто сасвим ново у односу према физичком васпитању. Данас се пуно говори о физичкој активности, придаје јој се велик значај, али та активност усмерена је ка њеним спољним ефектима, односно физичком изгледу појединца. Други, може се рећи примарнији задаци физичког васпитања, стављени су у дуги план. Данашња деца су слабо физички активна, своје слободно време проводе уз ТВ, рачунаре и друга техничка помагала. Последице су видљиве и по млади организам опасне. Такав начин живота утиче и на односе међу људима. Асоцијалност, агресивност, несолидарност, неки су од проблема на који наилазимо све чешће. Истакнути значај и улогу физичког васпитања у подстицању и инсистирању на моралним вредностима, као и позитивним особинама личности, развијања осећања припадности групи и колективу, главна су тема овог рада. Намера је потакнути све нас да бар мало размислимо о овој проблематици, јер одавно су рекли да су деца наше највеће благо исто тако да су деца огледало својих родитеља и друштва уопште.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Проблем истраживања

Савремени токови у друштву воде ка све већој отуђености човека. Самим тим намеће се веома важно питање - како зауставити или бар ублажити последице тог процеса. **Како и на који начин настава физичког васпитања може допринети да се код деце развија осећај припадности групи, колективу, а самим тим борби против човекове отуђености,** основни је проблем истраживања.

Предмет истраживања

Да би се дошло до сазнања о улози наставе физичког васпитања у развоју позитивних особина личности код ученика, потребно је извршити емпиријско истраживање и доћи до емпиријских података о ставовима ученика у настави физичког васпитања, квалитету те наставе, ангажованости наставника и ученика у тој настави.

Циљ истраживања

Циљ који се жели постићи овим радом је указати, колико и како настава физичког васпитања подстиче позитивна осећања припадности групе и колектива код ученика основне школе.

Задаци истраживања

Из постављеног циља произилазе и следећи задаци:

1. Испитати однос ученика према настави физичког васпитања.
2. Испитати да ли бављење спортом доприноси популарности међу вршњацима.
3. Испитати да ли је дружење подстицај за бављење спортом.
4. Испитати да ли се ученици једног разреда друже и ван школе.

Хипотезе истраживања

На основу постављених задатака и циљева рада истиче се основна хипотеза: **Претпоставља се да се они ученици који имају позитивнији став према настави физичког васпитања, више друже са друговима из разреда и имају развијенији осећај припадности групи, колективу.** На основу циља и задатака истраживања, могуће је поставити следеће посебне хипотезе:

1. Деца у највећем броју имају позитиван став према настави физичког васпитања;
2. Деца која се баве спортом популарнија су у друштву од деце која се њим не баве;
3. Дружење је главни подстицај за бављење спортом код деце виших разреда, а здравље и такмичење код деце нижих разреда.

Методе истраживања

Предмет, циљ, задаци, као и хипотезе истраживања, диктирају коришћење дескриптивне и методе теоријске анализе садржаја

Технике и инструменти истраживања

У истраживању се користила техника анкетања, а као истраживачки инструмент анкетни упитник. Упитник који је кориштен у овом раду (Прилог 1) представља истраживачки инструмент. Њиме су прикупљени ставови и мишљења ученика о улози наставе, односно могућностима наставе физичког васпитања у подстицању позитивних особина личности, преваходно осећаја припадности групи, колективу.

Популација и узорак истраживања

Основни статистички скуп представља део популације из којег су изабране статистичке јединице које су чинили 2000 ученика од првог до петог разреда основних школа из Бање Луке у школској 2009/2010. години.

Узорак истраживања представља коначни део основног скупа који се на неки начин издваја из основног скупа ради испитивања неког обележја. У овом случају узорак је чинило 100 ученика од другог до петог разреда две основне школе: Основна школа „Петар Кочић“ – Бања Лука, Основна школа „Доситеј Обрадовић“ – Бања Лука. Подаци о узорку приказани су у наредној табели.

Табела 1: Структура узорка ученика по школама

Основна школа	Број испитаника по разредима					f %
	2.	3.	4.	5.	Σ	
„Петар Кочић“ Бања Лука	20		30		50	50,00
„Доситеј Обрадовић“ Б. Лука		23		27	50	50,00
Укупно	100					100,00

Статистичка обрада података

Подаци добијени помоћу инструмената истраживања обрађени су на следећи начин:

– Евидентирање ставова у анкетном упитнику врши се према кодној листи која се налази у прилогу са инструментом.

– Добијени подаци, претходно сигнирани, припремљени су за анализу формирањем базе података.

– Подаци су, применом дескриптивне статистике, изражени мерама пребројавања (апсолутним и релативним фреквенцијама), а сви квантитативни показатељи праћени су калитативном анализом.

– Од мера статистике закључивања примијењен је χ^2 -тест, којим је утврђена вероватноћа постојања повезаности између посматраних обележја током истраживања:

$$\chi^2 = \frac{(f_e - f_t)^2}{f_t}$$

где је: χ^2 : хи-квадрат
 f_e : емпиријске или опажене фреквенције
 f_t : теоријске или очекиване фреквенције.

– Степен повезаности између посматраних обележја одређен је помоћу коефицијента контингенције, према формули:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{N + \chi^2}}$$

где је: C : коефицијент контингенције
 χ^2 : хи-квадрат N: величина узорка.

Сви резултати приказани у процентима, приказани су табеларно и дијаграмима, да би представљени садржаји били јасни и прегледнији.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У истраживању се пошло од претпоставке да се они ученици који имају позитивнији став према настави физичког васпитања више друже са другарима из разреда и имају развијенији осећај припадности групи, колективу. Да би се проверила општа хипотеза истраживања, требало је на основу прикупљених података, утврдити: да ли ученици имају позитиван став о настави физичког васпитања, да ли бављење спортом утиче на популарност деце међу вршњацима, да ли је дружење и после школе подстицај за бављење спортом и колико се ученици међусобно друже и ван школе.

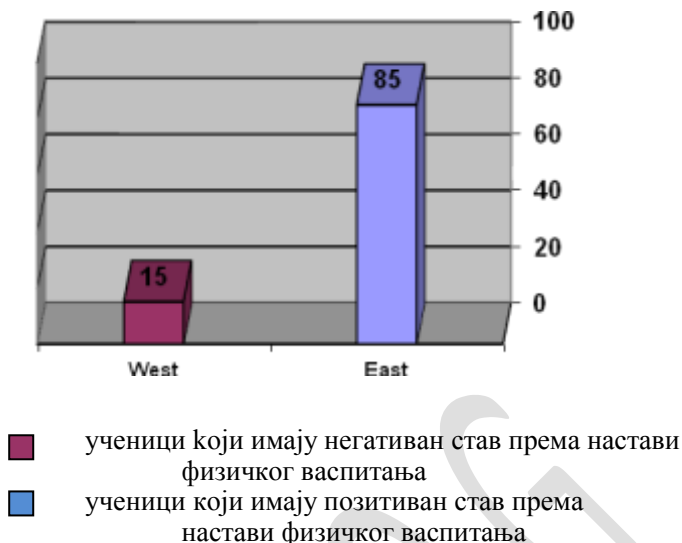
Став о настави физичког васпитања

Први задатак истраживања био је да се испита однос ученика према настави физичког васпитања. Резултати су добијени анкетирањем ученика. Питање се односило на то да ли ученици воле или не воле часове физичког васпитања.

Табела 2. Став ученика према настави физичког васпитања

Позитиван став ученика према физичком васпитању	f	$f\%$
да	85	85,00
не	15	15,00
Укупно:	100	100,00

Резултати истраживања показују да већина ученика има позитиван став о настави физичког васпитања, чиме је хипотеза истраживања доказана. Мањи број ученика не воли часове физичког васпитања и то су, углавном, ученици нижих разреда, односно ученици другог разреда.

Спорт и популарност међу вршњацима

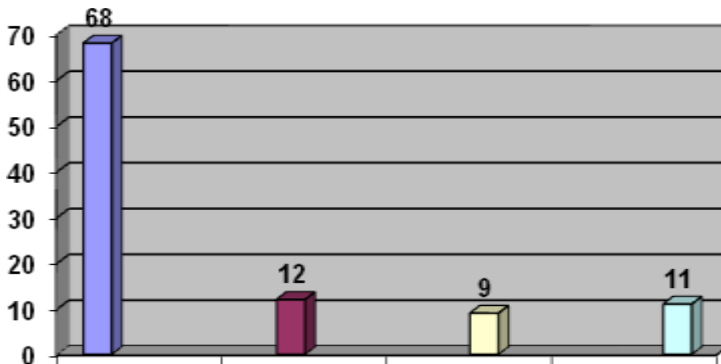
Други задатак истраживања био је усмерен на испитивање да ли бављење спортом утиче на популарност деце међу вршњацима. Анкетним упитником испитано је да ли се ученици баве спортом и да ли сматрају да они ученици који се баве спортом имају више другара.

Табела 3. Утицај спорта на популарност у школи

Бављење спортом	Популарност у школи		Укупно
	да	не	
да	68 68,00	9 90,00	77 77,00
не	12 12,00	11 11,00	23 23,00
Укупно	80 80,00	20 20,00	100 100,00

$$\chi^2 = 14,453 \quad df = 1$$

На основу поређења израчунатог $\chi^2 = 14,453$ са граничним вриједностима 3,841 и 6,635 за број степени слободе $df = 1$ и на оба нивоа значајности 0,05 и 0,01 уочава се да је израчуната вредност већа од наведених граничних вредности. Резултати показују да се већина ученика бави спортом и да су они ученици који се баве спортом популарнији међу вршњацима, односно, да су омиљени у друштву.

- ученици који се не баве спортом, али сматрају да он утиче на популарност
- ученици који се баве спортом и сматрају да он утиче на популарност
- ученици који се баве спортом, али сматрају да спорт не утиче на популарност
- ученици који се не баве спортом и не сматрају да спорт утиче на популарност

Дружење ван школе

Табела 4. Утицај позитивног става ученика према физичком васпитању на њихово дружење ван школе

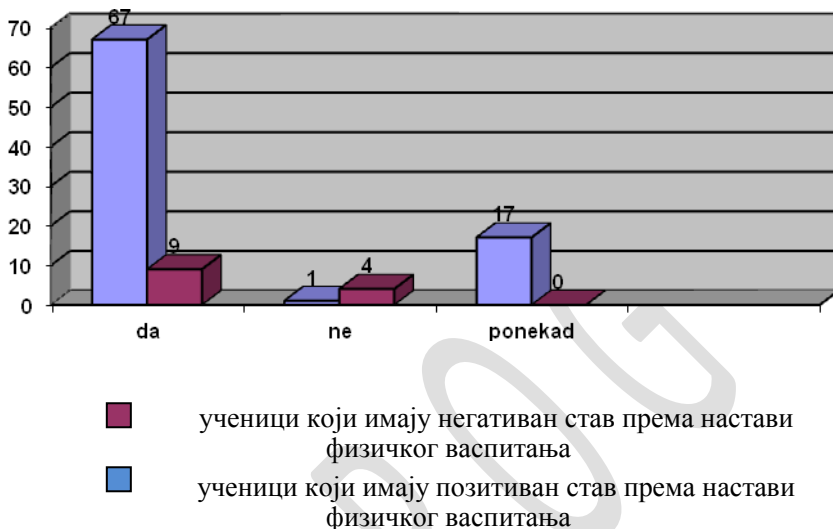
Позитиван став према физичком васпитању	Дружење са друговима ван школе			Укупно
	да	не	понекад	
да	67 67,00	1 1,00	17 17,00	85 85,00
не	9 9,00	4 4,00	2 2,00	15 15,00
Укупно	76 76,00	5 5,00	19 19,00	100 100,00

$$\chi^2 = 17,458 \quad df = 2$$

Трећи задатак био је да испита да ли се ученици друже и ван школе, с обзиром на њихов став према физичком васпитању. Питања у анкетном упитнику односила су се на то да ли се деца друже са другарима из разреда и ван школе, с обзиром на њихов став према физичком васпитању.

На основу поређења израчунатог $\chi^2 = 17,458$ са граничним вриједностима 5,991 и 9,210 за број степени слободе $df = 2$ и на оба нивоа значајности 0,05 и 0,01 уочава се да је израчуната вредност већа

од наведених граничних вредности. Резултати показују да се ученици са позитивним ставом о настави физичког васпитања друже са другарима из разреда и изван школе, а да се међу ученицима нижих разреда (2. и 3) налазе они који су истакли да се понекад друже са другарима из разреда.

Дружење као подстицај за бављење спортом

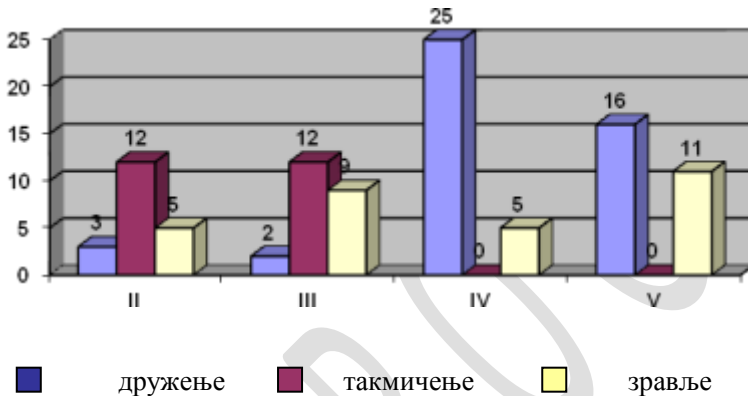
Питања из анкетног упитника на основу којих су се прикупили подаци односе се на то шта ученике подстиче на бављење спортом, с обзиром на разред који похађају.

Табела 5. Подстицаји за бављење спортом, с обзиром на школски узраст ученика

Ученици похађају разред	Подстицаји за бављење спортом			Укупно
	дружење	такмичење	здравље	
други	3 3,00	12 12,00	5 5,00	20 20,00
трећи	2 2,00	12 12,00	9 9,00	23 23,00
четврти	25 25,00	–	5 5,00	30 30,00
пети	16 16,00	–	11 11,00	27 27,00
Укупно	46 46,00	24 24,00	30 30,00	100 100,00

$$\chi^2 = 43,281 \quad df = 6$$

На основу поређења израчуаног $\chi^2 = 43,281$ са граничним вредностима 12,592 и 18,475 за број степени слободe $df = 6$ и на оба нивоа значајности 0,05 и 0,01 уочава се да је израчуната вредност већа од наведених граничних вредности. Резултати показују да ученици виших разреда (4. и 5) као подстицај за бављење спортом наводе преваходно дружење, у извесном проценту и здравље, док ученици 2. и 3. разреда као подстицај за бављење спортом истичу такмичење, донекле и здравље, док је мали проценат деце овог школског узраста дружење изабрало као основни подстицај бављења спортом.

ЗАКЉУЧЦИ

Све промене у друштву, економски, социјални и други фактори утичу и на физичко васпитање, односно на однос према њему. У овом савременом друштву у ком се пуно прича, пише о глобализацији, о свету као „глобалном селу“, човек никад није био осамљенији, отуђенији. Ово истраживање имало је за циљ, да покуша осветлити бар мали део проблема који се тиче овог великог и комплексног питања. Питања која су постављена, и добијени одговори овог истраживања представљају трачак наде и вере да млади нараштаји са ових простора позитивно размишљају. Одговори које су нам они дали указују да су деца свеснија значаја и улоге физичког васпитања него већина одраслих. Дечија искреност, интуитивност, жеља за откривањем новог и непознатог путем игре показале су се као велике предности и квалитети којима они лепшим очима виде свет око нас.

Проведено истраживање карактерише следеће:

- (1) Истраживање је проведено у складу са постављеним циљевима и задацима истраживања;
- (2) Методологија истраживања се показала функционалном, јер је детерминисана предметним полазиштем овог рада;
- (3) Независно од сложености предмета истраживања, и проблема методолошке природе, резултати који су у овом раду добијени указују да су истраживања ове проблематике могућа и да су потребна. Добијени резултати потврђују тезу да постоји повезаност појава које су истраживане.

Хипотезе овог рада су показале:

- (1) Да деца воле и имају позитиван став према настави физичког васпитања;
- (2) Да су деца која се баве спортом популарнија међу својим вршњацима;
- (3) Да је дружење главни подстицај за бављење спортом;
- (4) Да се ученици једног разреда друже и ван школе;

Добијени одговори указали су нам да деца воле игру, физичке активности, дружења са другом децом, спорт. По овом питању деца данашњице не разликују се пуно од деце у ранијим епохама људске историје. Питање је шта се онда променило, односно ко? Да ли су се одрасли изгубили у наметнутом темпу живота, у борби за егзистенцију, па су заборавили да ја физичка активност, спорт и игра оно што њихова деца требају, без чега њихово тело, али ни ум не могу? Здрава, физички јака, отпорна, весела и разиграна деца жељна дружења су основни приоритет сваког друштва или би то тако бар требало бити!

ATTITUDES OF EARLY-SCHOOL CHILDREN TOWARD GROUP AFFILIATION IN PHYSICAL EDUCATION

Nebojša Švraka, Ph.D., senior lecturer

Abstract: This paper deals with certain attitudes of schoolchildren toward physical education, about their peers involved in sports activities after school, about their socializing after school, and about the popularity of children who are not actively involved in sports activities.

Key words: *attitude, teaching, physical education, sport, popularity*

ЛИТЕРАТУРА

1. Гојков, Г. и сарадници (1999): *Лексикон педагошке методологије*. Виша школа за образовање васпитача, Вршац.
2. Дунђеровић, Р.(1999): *Психологија спорта*. Бањалука.
3. Кундачина, М. и Банђур, В.(2007): *Методолошки практикум*. Merlin company, Ваљево.
4. Malić, J. i Mužić, V.(1984): *Pedagogija*. Školska knjiga, Zagreb.
5. Мандић, П., Дунђеровић, Р., Радовановић, и Мандић, Д. (2000): *Методологија научног рада*. Београд: Учитељски факултет.
6. *Педагошки речник*, Београд: Завод за издавање уџбеника СР Србије, 1967.
7. Павловић, П. (1998): *Физичка култура Српског народа у Босни и Херцеговини до 1918. године*. Српско Сарајево: Факултет физичке културе у Српском Сарајеву.
8. Пелемиш, М. (2004): *Методика наставе физичког васпитања*. Бијељина.
9. Перић, Д. (2004): *Педагогија спорта и дидактика спорта*. Пожаревац.
10. Поткоњак, Н. и Шимлаша, П. (1989): *Педагошка енциклопедија I*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
11. Поткоњак, Н. и Шимлаша, П. (1989): *Педагошка енциклопедија II*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
12. <http://www.pzsport.rs/>